

מתווה ללימודים בבתי-הספר העל-יסודיים

למידה משולבת - פיזית ומרחוק

תאריך עדכון: 1.12.20

"יוצאים קדימה"

תוכן עניינים

3 כללי
3 עיקרי השינויים במתווה ובאורחות החיים
4 עקרונות למתווה החזרה
5 המלצות ודגשים לחזרה לבית הספר – כללי
8 דגשים להיבט רגשי-חברתי
9 קווים מנחים

כללי

לאחר תקופה ממושכת של סגר והגבלות על מערכת החינוך, ובהמשך לחזרת תלמידי כיתות י'-י"ב ללמידה במוסדות החינוך, יחזרו תלמידים בשכבות ז'-ט' ללימודים משולבים בתאריך כ' כסלו תשפ"א, 6 בדצמבר 2020, במוסדות החינוך ובלמידה מהבית ובכלל זה למידה מרחוק. למידה פיזית של כיתות ז'-ט' תתקיים אך ורק ביישוב או באזור "ירוק" ו"צהוב" המנוי בתקנות.

כניסתו לתוקף של מתווה זה, מיום כניסת תקנות סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה) (הגבלת פעילות של מוסדות המקיימים פעילות חינוך) (תיקון מס' 11), התשפ"א-2020 לתוקף ובכפוף לתקנות אלה (למעט מוסדות חינוך שבחרו להחליף שכבות גיל בהתאם לתיקון 10).

להלן מתווה הכפוף לאישור התקנות:

עיקרי השינויים במתווה ובאורחות החיים

מתכונת הפעילות

כיתות ז'-ט' ביישוב או באזור ירוק או צהוב המנוי בתקנות:

- ילמדו בתוך מוסדות החינוך בקבוצות של עד 20 תלמידים, לפחות יומיים בשבוע. ביתר הימים ילמדו מהבית ובכלל זה בלמידה מרחוק.
- לתלמידים יתאפשר מעבר בין 2 קבוצות (כולל כיתה אורגנית/קבוצות), לכל היותר.
- איש צוות קבוע יכול ללמד 4 קבוצות אורגניות קבועות, לכל היותר.

מבחינה פדגוגית

- **טיולים חד-יומיים** - ניתנת האפשרות לקיים טיולים חד יומיים למוסד חינוכי שפעילותו מותרת בהתאם לתקנות. בכפוף למתווה לטיול חד-יומי בתקופת הקורונה.
- **למידה פיזית של השפה העברית לתלמידים עולים** – ניתנת האפשרות לקיים למידה פיזית לתלמידים עולים שעלו לארץ החל מה 1 לינואר 2017 ותלמידים בתכנית נעל"ה בקבוצות קבועות של עד 20 תלמידים בכפוף להנחיות ללימודי השפה העברית לתלמידים עולים בתקופת הקורונה. קבוצת הלימוד שבה תלמיד יכול ללמוד תהיה בהתאם לקבוצות הקבועות לפי מתווה הגיל.

מבחינת אורחות החיים

- **מורה לשל"ח** - יוכל ללמד יותר מ-4 קבוצות קבועות של תלמידים, ובלבד שהשיעורים מתקיימים **במרחב הפתוח** ושכלל עת הוא עוטה מסכה ושנשמר מרחק של שני מטרים לפחות בינו לבין התלמידים.
 - **איש צוות של חווה חקלאית ומרכז לחינוך ימי** - יוכל ללמד יותר מ-4 קבוצות קבועות של תלמידים, ובלבד שהשיעורים מתקיימים **במרחב הפתוח** ושכלל עת הוא עוטה מסכה ושנשמר מרחק של שני מטרים לפחות בינו לבין התלמידים.
 - **מורה לחנ"ג** - יוכל ללמד קבוצות קבועות של תלמידים, ללא מגבלה על מספר הקבוצות ובלבד שבכל עת הוא עוטה מסכה ושנשמר מרחק של שני מטרים לפחות בינו לבין התלמידים. ככל שבשל מזג האוויר לא ניתן לקיים את שיעורי החינוך הגופני בחוץ או בתוך אולם גדול דיו על מנת לאפשר שמירה על מרחקים כאמור, תוגבל פעילותו של המורה לחינוך גופני לעד 4 קבוצות.
- * ככל שיתעדכנו ההנחיות, יעודכן המתווה בנוגע ללמידה פיזית במוסדות החינוך.**

עקרונות למתווה החזרה

הנחיות משרד הבריאות

- מערכת החינוך תפעל תוך הקפדה על הנחיות משרד הבריאות בדגש על עטיית מסכות, הקפדה על היגיינה אישית, אוורור כיתות, שמירת מרחק, ככל האפשר, בהפסקות, בזמן השיעורים, בחדרי המורים ובמרחבי הפעילות המשותפים במוסד החינוכי ובפעילויות חוץ.
- הפעילות הלימודית הפיזית במוסדות החינוך ובמסגרות משלימות תתקיים לפי מסמכי "אורחות חיים" הכוללים את הנחיות משרד הבריאות (כללי כניסה למוסד החינוכי, הצהרת בריאות, כללי התנהגות בהסעות, כללי היגיינה אישית וכיתתית ותחזוקת המוסד החינוכי, סדר פעולות בעת גילוי חולה מאומת במוסד החינוכי, השגרה במוסד החינוכי בכיתה ובעת ההפסקה, ארוחות ותזונה, מיגון לצוות החינוך המיוחד, צהרונים וכו'):

- [אורחות חיים במוסד החינוכי בתקופת הקורונה](#)

- [אורחות חיים בפנימיות בתקופת הקורונה](#)

- [אורחות חיים לתלמידים עם צרכים מיוחדים](#)

- **אוורור בכיתות** - צוות המוסד ידאג לאוורר את מקום הפעילות בדרך של פתיחת חלונות הכיתה, ככל האפשר בשני כיווני אוויר שונים, פעמיים לפחות בכל שיעור ובמשך כל זמן ההפסקה.
- **חדרי מורים/מקומות עבודה למורים בזמן ההפסקות ובין השיעורים:**

- המורים השוהים בחדרי המורים או בעת מפגשי מורים בבית הספר, יקפידו על כללי הבריאות

הנדרשים, לרבות שמירת מרחק בין אחד לשני, עטיית מסכה, היגיינה ואוורור החדר ויש להקפיד על ניקוי משטחי העבודה (מקלדת ועכבר וכד') לפני ואחרי השימוש.

- מומלץ לקבוע מקומות נוספים וקבועים במתחם בית הספר עבור המורים כדי למנוע התאספות של מספר רב של מורים בחדר מורים ולאפשר עמידה בהנחיות הבריאות (ניתן להשתמש בחדרי הספת, ספרייה, מעבדה, סטודיו, מרחב מוגן ועוד).
- ככל שהמורה מלמד רק בלמידה מרחוק, הוא יכול לקיים את הלמידה מהבית, באישור מנהל בית הספר.

מספר התלמידים בקבוצה

ככלל, קבוצות הלמידה יהיו בקבוצות קבועות של עד 20 תלמידים בכיתה. הגדלת מספר התלמידים בקבוצה מעבר ל-20 תלמידים תתאפשר במקרים חריגים ובלבד שמספרן הכולל של הקבוצות המוגדלות לא יכלול יותר מ-10% מהכיתות הקיימות טרם ההחלטה על הגדלה. וכאמור להלן:

- חריגה מעל 20 תלמידים ועד 22 תלמידים תאושר על ידי המנהל הכללי של משרד החינוך
- חריגה מעל 22 תלמידים ועד 24 תלמידים תאושר על ידי שר החינוך

כללי כניסה למוסד החינוכי

- מפעילים חיצוניים וכל מי שאינו חלק אינטגרלי מצוות בית הספר לא יורשה להיכנס לבית הספר, למעט החרגות שצוינו במסמך "אורחות החיים" ומקרי חירום ולמעט מוסדות לחינוך מיוחד, בהם תתאפשר כניסת מפעיל חיצוני בהתאם לאלה –
 - כל קבוצה קבועה תוכל לפגוש מפעיל חיצוני אחד בלבד.
 - מפעיל חיצוני יפעל אך ורק במוסד חינוכי קבוע אחד.
- כניסת פסיכולוג של השירות הפסיכולוגי חינוכי ברשות המקומית למוסד החינוכי מותרת לצורך טיפול פרטני/קבוצתי בהתאם למתווה ו"אורחות חיים" ואיננה נספרת במניין המבוגרים הנכנסים למוסד החינוכי.
- אנשי צוות שהם חלק אינטגרלי בצוות החינוכי של המוסד החינוכי (כגון בת שירות לאומי, סטודנט הוראה וכד') יחולו עליהם אותם כללי כניסה ומגבלות מעבר בין הקבוצות החלים על המורים.
- עובד הוראה בתפקיד הדרכה רשאי להיכנס למוסד החינוך לצורך מילוי תפקיד ההדרכה בלבד.

מרחבי למידה נוספים

ככלל, הלמידה תתבצע במבנה מוסד החינוך. בהיעדר מקום בביה"ס ובכדי לתת מענה ללמידה פיזית, ניתן ללמוד במבנים שאינם חלק ממבנה בית הספר, אך ורק באישור עם הפיקוח ובתיאום עם הרשות המקומית ובכפוף להנחיות המשרד קווים מנחים לרשות המקומית לבחירה ואישור מרחבי למידה נוספים בתקופת הקורונה

מפגשים קבוצתיים בשטח פתוח

ניתן לקיים מפגשים בחוץ רק במסגרת הקבוצות הקבועות ובהתאם להנחיות – **מפגש בשטח פתוח הינו חלק מ-4 קבוצות המעבר של המורים.**

המלצות ודגשים לחזרה לבית הספר – כללי

שלב היערכות עם הצוות החינוכי:

לרשותכם סדנאות לצוותי חינוך, מאגר סרטים להשראה, כלים למחנכים ולמורים בשמירה על קשר ניהול שיח בין אישי מורה מנהל - דף נלווה 1, דף נלווה 2, כרטיסיות ריבוע, פיתוח חוסן בקרב הצוות

המלצות פדגוגיות לחטיבת ביניים

- מאחר ומגבלת הקבוצות אינה מאפשרת להביא את כלל התלמידים ללמידת כלל המקצועות, מנהל בית הספר הוא בעל הסמכות להחליט כיצד לבנות את מערכת הלמידה הבית-ספרית.
- מומלץ ששעות הלמידה הפיזית יוקדשו בעיקר ללמידה, לתרגול ולהיכנות במקצועות השונים.
- בכיתות ז' ובכיתות ט' (בבתי ספר ארבע שנתיים) מומלץ לתת קדימות לתהליכי קליטה ובניית המערך החברתי וכן לחזרה ותרגול לשם איתור קשיים ובניית מערך הלמידה.
- בכיתות ח'-ט' מומלץ לתת קדימות לחזרה על החומר הנלמד, תרגול וביסוס ידע ומיומנויות. חשיבות ללמידה על פי מיקוד תוך שימת דגש על צמצום פערים.
- מומלץ לשלב פעילות רגשית חברתית לחיזוק חוסן ורווחה.

דגשים לארגון הלמידה

שעות וימי הוראה

- מומלץ לייצר קבוצות שיש להן את המכנה המשותף הגדול ביותר כך שיוכלו להילמד מקסימום המקצועות במסגרת הקבוצה.
- מקצועות שאינם משותפים לקבוצת התלמידים הקבועה מומלץ לשבצם ללמידה מרחוק.
- רצוי לשבץ מחנך כתה בשתי הקבוצות המרכיבות את כיתתו.
- מומלץ להקדיש את השבועיים הראשונים לשיח רגשי, שיחות אישיות, פעילויות גיבוש, חזרה ותרגול לשם הערכת המצב הלימודי והתאמת מענים ברמת התלמיד, הכתה והשכבה (שכבות ז' ו-ח') ושבוע בשכבת ט'.

בחטיבות ביניים עצמאיות :

- מומלץ לשבץ כל שכבה לפחות ליומיים למידה פיזית בבית הספר, וככל שקיימים מרחבי למידה נוספים, לשקול שיבוץ שכבה נוספת או חלק ממנה ללמידה פיזית.
- מומלץ לתת קדימות למקצועות בהם יש התנסות פיזית כמו מעבדות וכדו.

בבתי הספר השש שנתיים

- כשיש מורים משותפים לחט"ב ולחט"ע מומלץ לתת קדימות במקצועות בהם נבחנים התלמידים במבחני חורף, לכיתות י"א ו"ב העתידות להיבחן ולשבץ בחט"ב מקצועות אחרים.
- מומלץ לשבץ את מחנך הכיתה ל2 הקבוצות של הכיתה אותה הוא מחנך בשש שנתי. פעמים רבות שיבוץ המורים והחזרים לא מאפשר הבאה של כלל התלמידים למערכת מלאה, לכן מנהל בית הספר יבנה את המערכת כפי שהוא מוצא לנכון, תוך ניסיון לשבץ כל אחת מהכיתות ככל שניתן, כך שלא יותרו תלמידים שלא מקבלים את ההזדמנות להגיע ללמידה פיזית.

מנהל ביה"ס הוא בעל הסמכות להחליט כיצד יבנו הקבוצות בבית ספרו וזאת בהתאם לצרכי בית הספר, בהתאם למבנה הלמידה הבית-ספרי ולתוכנית ההיבחנות.

היבט פדגוגי

- מומלץ שהמורים יתכננו את הלמידה תוך מתן קדימות למקצועות שקשה ללמד מרחוק.
- מומלץ שהמפגשים הפיזיים ינוצלו גם לתהליכי הערכה.
- כדאי שבזמן המפגשים הלימודיים יינתן זמן גם להיבטים חברתיים ורגשיים.
- מומלץ לבנות מתווה קבוע לפתיחת יום הלימודים ולסגירתו בדגש על מפגש חברתי רגשי.
- עם החזרה ללמידה הפיזית, מומלץ לערוך מיפוי ולזהות פערים לימודיים הן ברמת כיתה והן ברמה פרטנית של תלמידים ולתת מענה מותאם.
- מומלץ להקדיש זמן הוראה בלמידה מרחוק באופן פרטני וקבוצתי לתלמידים.
- בזמן הלמידה הפיזית בבית הספר, חשוב להמשיך ולהקדיש זמן לפיתוח מיומנויות הנדרשות ללמידה מרחוק כגון: ארגון זמן, איתור מידע, למידה עצמית, עבודת עמיתים מרחוק, אחריות לביצוע משימות והגשתן במועד, פניה למקורות תמיכה.
- בזמן הלמידה הפיזית חשוב לבסס מיומנויות של הערכה מעצבת ולתת זמן למשוב על מנת להכשיר את התלמידים להמשך הערכה מרחוק.
- בחטיבת הביניים בה היבטים של שפה וקריאה מתבססים - חשוב לשמר תהליכים של כתיבה בכלל וכתיבה רפלקטיבית גם בלמידה מרחוק
- חשוב שכל מורה ינחה את תלמידיו ויתמוך בהם גם בעת הלמידה האסינכרונית תוך מתן מענים כגון: הפנייה לאתרי תרגול, צפייה בשיעורים מלווה השידורים, סרט מלווה מטלת צפייה או העשרה בתחום הדעת.
- מומלץ להיעזר במערכת השידורים הלאומית בעברית: בערבית ובתוכן דיגיטאלי – חומרי הוראה ולמידה
- במסגרת חלוקת הכיתה לקבוצות ימשיך המחנך ללוות את כלל כיתתו במערך הלמידה הן בביה"ס והן מרחוק.
- קישור ל**מיקוד למידה חטיבת ביניים**

המלצות ודגשים בשבוע החזרה

- **לקראת החזרה** חשוב ליידע את התלמידים בקבוצות ההשתייכות שלהם וליזום מפגש מקדים לקבוצות באמצעים מקוונים.
- חשוב להקדיש במפגשים המקוונים זמן לשיתוף ברגשות, אתגרים וצפיות לקראת החזרה ללמידה משולבת.
- לשתף ולעדכן את ההורים במידע ובהנחיות העדכניות (באגרת, במפגשי הורים וכד').
- להתמיד בקיום הסברה על חשיבות עטיית מסכה, שמירה על ריחוק פיזי והיגיינה.
- **עם החזרה** כדאי להקצות זמן לשיתוף בחוויות, שאלות ומחשבות שליוו את התלמידים בתקופת הסגר.
- חשוב לעודד תלמידים **למנהיגות חברתית** לשם הגברת תחושת משמעות ואחריות וכן מעורבות חברתית בקהילה באמצעים המותרים.
- מומלץ ליזום קבלת פנים חגיגית לתלמידים, על פי כללי אורחות החיים.

דגשים להיבט רגשי-חברתי

התלמידים מסיימים בימים אלה שגרה ארוכה של למידה מרחוק, קשרים חברתיים מצומצמים ולא רציפים, ריחוק פיזי מהמורים ומהחברים והיעדר תקשורת פנים אל פנים. במהלך התקופה האחרונה שיתפו תלמידים רבים בקשיים חברתיים שהתעוררו בעקבות הריחוק שנכפה עליהם מהחברים ומהמורים. תלמידים אילו חוזרים לבית הספר מתוך ציפייה לשוב ולחזק את הקשרים החברתיים ולהרגיש שייכים למסגרת הבית הספרית. זאת לצד החששות הטבעיים הנלווים לכל יציאה מהבית בתקופה זו.

חשוב לאפשר לתלמידים כניסה מדורגת לתוך שגרה בטוחה, מוכרת ונעימה. ההזדמנות לשתף ולעבד יחד את חוויות התקופה, חשובה ליצירת התחלה חדשה.

כלים והצעות ללמידה רגשית-חברתית-ערכית בחטיבת הביניים:

מומלץ להיעזר ברשימה המצורפת של קישורים עם הפניות לכלים, תכנים וסדנאות מומלצות:

- [איגרת שפ"י עם חזרתם של תלמידי העל יסודי ללמידה פיזית בבתי הספר.](#)
- [שיח רגשי בקבוצות קטנות: עבודה בקבוצות קטנות](#)
- [חינוך חברתי ערכי בחטיבת הביניים](#)
- [פעילויות חברתיות ערכיות בחטיבת הביניים, מנהל חברה ונוער, מיומנויות חברתיות](#)
- ניתן לשלב התבוננות חוקרת של הסביבה, לטובת הנעת יוזמות במסגרת המעורבות החברתית. [פעילויות של"ח](#)
- [פעילות לשיעורי חינוך - המאגר הלאומי לשיעורי חינוך](#)
- [תכנית להתפתחות אישית ולמעורבות חברתית בחטיבות הביניים](#)
- [נוער בוחר מנהיגות – לקראת בחירות למועצת תלמידים בבית הספר](#)
- [מועצת תלמידים בית ספרית – יחידת לימוד היברידית](#)

■ מעשה המנהיגות כמזמן משמעות

לפני החזרה לבית הספר

חשוב לנצל את המפגשים המקוונים להיערכות רגשית-חברתית המאפשרת לתלמידים לשתף באופן בו חוו את החודשים שבהם לא התראו: כיצד הרגישו בתקופה שחלפה? האם חוו חוויות חיוביות שהיו רוצים לשמר? למה התגעגעו? מה היה חסר להם בתקופה זו? כיצד הם מרגישים כעת, רגע לפני המפגש המחודש עם החברים והמורים? מה חשוב להם שיקרה עם החזרה לשגרה? אילו שאלות יש להם לקראת החזרה?

עם החזרה לבית הספר

- חשוב לשוחח על מבנה שבוע הלימודים, על הכללים הנהוגים בכיתה ובבית הספר בעת הזו ולאפשר לתלמידים לשתף בציפיות ובצרכים שלהם בהתייחס לכך.
- מומלץ לשתף את התלמידים בקביעת המטרות החברתיות והלימודיות לתקופה הקרובה (באמצעות למשל: כתיבה, יצירה, תכנון יוזמות חברתיות).
- מומלץ לאתר תלמידים שלא חוזרים ולדאוג ליצירת קשר איתם.
- מומלץ לנהל מערך שיחות אישיות בליווי מחנך ו/או יועץ לאיתור קשיים והתאמת מענים.

חיזוק הקבוצה החברתית

- מומלץ ליצור שגרות שיאפשרו שיתוף ושיח רגשי.
- מומלץ לחדש חלוקת תפקידים לכל תלמיד לחיזוק קשרים חברתיים, לימודיים ולמתן מענה לתלמידים המנועים מלהגיע לביה"ס.
- מומלץ לעודד לאינטראקציות חברתיות גם מעבר לשעות הלימוד עפ"י הנחיות הבריאות.

קווים מנחים

- המתווה המפורט מגדיר תנאים מחייבים. כל מוסד חינוכי מורשה להוסיף על התנאים במתווה (ככל שהדבר לא עומד בניגוד לדין) וזאת באישור המחוז ובתיאום עם הרשויות, אך לא לגרוע מהם, כמפורט בהמשך.
- יתאפשרו פתרונות דיפרנציאליים בין רשויות מקומיות שונות, בין יישוב ליישוב, בין מוסדות חינוך שונים ובהתאם לצורכי המגזרים השונים, כדי לאפשר למנהלי בתי הספר, לרשויות, באישור מנהלי המחוזות, גמישות בניהול התוכנית והתאמתה לצרכי הייחודיים של כל מוסד ומוסד תוך כדי שמירה על בריאות באי מוסד החינוך. במסגרת ההתמודדות עם האתגרים שמשבר הקורונה מזמן למערכת החינוך ונוכח הצורך בהתאמה לצרכים ייחודיים של מגזרים שונים (הערבי, הבדואי, הדרוזי, הצ'רקסי והחרדי) ובתי הספר בכלל, וכדי לאפשר יותר למידה פיזית וצמצום פערים, תיבחן למידה במשמרות וכן מעבר ל-6 ימים לבתי ספר שלומדים 5 ימים, וכל זאת

בהתאם למסגרות התקציב המאושרות (דהיינו, לא תינתן תוספת תקציב לעניין) וללא פגיעה בהיקף המשרה או בתנאי שכרם של עובדי ההוראה. על מוסדות החינוך לפעול בעניין בתיאום עם הרשות המקומית ובאישור המחוז.

- **חוק לימוד חובה** חל באופן מלא כבכל שנה.
- **אוכלוסיות ייחודיות** (בהן החינוך המיוחד, נוער בסיכון, תלמידים בכפרי הנוער וכדומה) ימשיכו לקבל מענה ייחודי להמשך קיום המסגרת ללא תלות בשיטת ההפעלה.
- המהלך ילווה **בהדרכה ובהסברה** ממוקדת לתלמידים, למורים ולהורים, בנוגע לכללי ההתנהגות ולחשיבות מניעת ההדבקה.
- **ההורים והתלמידים** יעודכנו במערכת השעות ובמשימות הלימודיות.
- **משרד החינוך הקצה בשנת תשפ"א משאבים נרחבים** עבור תקשוב מערכת החינוך, עוזרי חינוך, הגדלת תקציב לצהרונים ואספקת אמצעי קצה לתלמידים מעוטי יכולת, מיגון והיגינה למוסדות החינוך **בכדי לאפשר למידה בקבוצות קטנות** ומענה ממוקד לאוכלוסיות מיוחדות.
- משרד החינוך ימשיך להשקיע **בחיזוק הרווחה הנפשית והחוסן האישי** של כלל התלמידים והצוותים החינוכיים, יאתר ויזהה ילדים במצוקה ובסיכון וייתן מענים רגשיים וטיפוליים פסיכולוגיים, בהתאם לצורך, תוך מתן מענה לכלל המגזרים והאוכלוסיות בעלי צרכים מיוחדים (עולים, חינוך מיוחד, לקויי למידה ועוד). כמו כן, יושם דגש על חיזוק האקלים הכיתתי במרחב הפיזי והווירטואלי, חיזוק הקשר בין התלמידים לבין עצמם ובינם לבין המורה, העמקת תחושת השייכות של הילדים לכיתתם ומניעת התנהגויות סיכון.
- השירותים הפסיכולוגיים יספקו שירותי תמיכה, ליווי ו**הדרכה להורי** התלמידים בשלבי החינוך השונים, על מנת לחזק את מסוגלותם לתמוך בילדיהם כבדרך שגרה ובתקופת הלמידה מרחוק בפרט, בדגש על היבטים רגשיים וחברתיים.

בברכת המשך שנת לימודים פורייה ובריאה,

משרד החינוך